

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

תוכן עניינים

- א. חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים נותן מלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש מלה אחד לעצמו.2
- ב. שתי חמוריו שלא ביכרו וילדו שני זכרים נותן שני מלאים לכהן זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן מלה אחד לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין לכהן כלום.2
- ג. אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה וילדה שני זכרים נותן מלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש מלה אחד לעצמו.4
- ד. פודה בו פעמים הרבה.4
- ה. חציצה מיהא איכא ... מין במינו אינו חוצץ.5
- ו. פטר חמור אסור בהנאה.5
- ז. פריק ליה בשילקי בשויו.6
- ח. והרי מעשר שהקפידה עליו תורה בכסף צורי ... במזיד קידש.7
- ט. שביעית דפדיונה מותר והיא אסורה שביעית נמי פדיונה אסור דאמר מר האחרון אחרון אסור.9
- י. ומודה ר' שמעון לאחר עריפה שהוא אסור מאי טעמא גמר עריפה עריפה מעגלה ערופה.11
- יא. הערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולן מטמאין טומאת אוכלין.11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דף ט.

א. חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו

חמורה שלא¹ בכרה כלומר שמעולם לא ילדה אלא עכשיו, וילדה שני זכרים ואינו מכיר הבכור, ואפילו ילדה שניהם כאחד², נותן טלה אחד לכהן שממנו³ חד מינייהו בכור שפטר את הרחם אולם עד שפודה שניהם אסורים בהנאה⁴. ואם מת א' פטור⁴ ומפריש טלה לעצמו.

ילדה זכר ונקבה ואין ידוע אם נקבה יצתה תחלה ואין כאן בכור או הזכר יצא תחלה והרי הוא בכור הרי זה ספק שאין הנקבה חוצצת ברחם דמין במינו אינו חוצץ, ומפריש טלה אחד כדי להפקיע הקדושה ממנו⁵, דשמא הזכר נולד תחלה, וטלה זה שהפריש מעכבין להם הבעלים לעצמן שהוא בעצמו יאכל הטלה, ואין נותנין לכהן שהמוציא מחבירו עליו הראייה. ואם אין מפריש צריך לערוף והפטר חמור אסור בהנאה⁶.

וה"ה ב' זכרים⁷ וא' מהן נדמה או נמכר אזנו לגוי ואין ידוע איזה הוא.

ב. שתי חמוריו שלא ביכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין לכהן כלום

¹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה יט, שו"ע ונו"כ יו"ד שבא יג

² קי"ל א"א לצמצם בידי אדם ואפשר לצמצם בידי שמים, וא' יצא קודם ואין ידוע איזה. ר"י קורקום

³ לבוש וש"ך י

⁴ פרישה אות כ"ד

⁵ ואיסורא ליכא דאפי' פט"ח נמור שפדאו בשה אין קדושה לא בו ולא בפדיונו כנ"ל ה"ד אלא גזל הוא דאיכא אם אין נותן את הטלה לכהן והכא ליכא גזל דספק הוא

⁶ מנ"ח מצוה כ"ג

⁷ חזו"א בכורות סי' י"ז סק"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

שתי חמורות⁸ שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן. ואין יכול⁹ לפדות באותו טלה את שניהן כיון שחייב ליתנו לכהן מצד הראשון וגם בב"א אין יכול לפדות בו את שניהן

זכר ונקבה נותן טלה אחד לכהן בשביל הזכר.

שני זכרים ונקבה וחדא ילדה ודאי זכר, או שני זכרים וחדא ילדה ודאי נקבה אחד לכהן, ומפריש עוד טלה¹⁰ שמא שני הזכרים בכורות. אולם הוי ספק שמא יצתה הנקבה ראשונה, ומפריש טלה והוא לעצמו.

שני זכרים ושתי נקבות או שתי נקבות וזכר אחד שיש כאן ספק שמא כל אחת ילדה נקבה תחלה ואין כאן לכהן כלום, אם כן מנתינת דבר לכהן ודאי פטור דהמוציא מחבירו עליו הראייה. שמא הנקבות יצאו תחלה.

ועל ההפרשה לאפקועי מאיסורא נחלקו בו הפוסקים, יש אומרים¹¹ בספיקות הראשונות הואיל ועל כל פנים צריך לעשות מעשה לתת דבר לכהן הטילו עליו גם כן לעשות הפרשה לאפקועי גם הספק מן האיסור, אבל באלו האחרונות שאין צריך לתת לכהן כלום הקילו עליו גם כן שריבוי הספיקות יפטרדוהו גם מן ההפרשה לאפקועי איסורא. ויש חולקין¹² ואומרים שעל כל פנים צריך הפרשה לאפקועי איסורייהו, ובשני זכרים ושתי נקבות מפריש שני טלאים והם לעצמו. ובזכר ושתי נקבות מפריש טלה אחד והוא לעצמו.

וכן ב' חמורות¹³ של ב' אנשים שלא בכרו וילדו זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום:

⁸ רמב"ם שם הלכה ב, שו"ע ונו"כ שם יד

⁹ תוס' ד"ה שתי

¹⁰ מרא"ש וטור וכ"ה בשטמ"ק אות כ"ד ועי' מל"מ אם גם דעת רבנו כן ועי' ר"י קורקוס דרבנו חולק ע"ז ע"ש וכ"ד מרכה"מ אבל דעת המ"ז בסק"א דרבנו מודה בזה ע"ש ועי' יפ"ח ע' מ"ח ועי' בשטמ"ק החדש שהביא דעות בזה:

¹¹ דעת הרמב"ם שם שאנו דנין על כל אם ואם לבד ובכל אחת אנו צריכין להחליט שהיא לא ילדה בכור מכח ס"ס דילמא לא ילדה כלל זכר ואת"ל שילדה זכר שמא ילדתו אחר הנקבה וכיון שהחלטנו על כל א' שלא ילדה בכור אמרי' שאין כאן בכור אף על גב דכשאנו דנין על הולד יש בו רק ספק א' מ"מ כיון שהספק מחמת ב' אמהות ובכל א' ס"ס להתיר ספקו מותר דדעת רבנו דכל הספקות מדבריהם כמ"ש"כ בספ"ט מטו"מ. חזו"א בכורות סי' י"ז סק"א וכ"כ מרכה"מ ומיישב בזה קו' המל"מ דבפ"ה מבכורות פסק דהוי ספק בכור וכ' דשם הוא ספק ברת ובזה מודה רבנו דספקו מה"ת להחמיר כמ"ש"כ שם.

¹² הראב"ד ורש"י ותוס' ורבנו גרשום ורבנו אלחנן בתוס' חיצוניות בשטמ"ק החדש ואו"ז סי' תפ"ה ורבנו ירוחם ופסקי רי"ד והטור והביאו רמ"א.

¹³ שטמ"ק החדש בשם תוס' חיצוניות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

בכל אלו שמפריש לעצמו לא יברך¹⁴.

ג. אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה וילדה שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו

אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים ונתערבו נותן טלה אחד לכהן, דממ"נ חד צריך ליתן לו ואם מת א' מהן מפריש טלה לעצמו.

זכר ונקבה וכן ב' זכרים ונקבה, מפריש טלה אחד לעצמו¹⁵ דשמא אותה שלא ביכרה ילדה את הנקבה, ואינו נותנו לכהן מפני שהוא ספק והמוציא מחבירו עליו הראיה.

חמור וטלה שלא ביכרו וילדו ב' זכרים נותן ב' טלאים לכהן¹⁶.

שני חמורים¹⁷ של ב' אנשים שלא ביכרו וילדו ב' זכרים ונתערבו כ"א נותן טלה לכהן ילדו זכר ונקבה מפרישין ביחד טלה א' והוא לעצמן ילדו ב' נקבות וזכר או ב' נקבות וב' זכרים לדיעה הראשונה לעיל פטורין לגמרי ולדיעה השניה מפרישין טלה ביחד ואין נותנין.

ואם א' ביכרה וא' לא ביכרה וילדו ב' זכרים זה שלא ביכרה נותן טלה לכהן, ילדו זכר ונקבה מפריש טלה לעצמו.

ד. פודה בו פעמים הרבה

¹⁴ יפ"ח ע' נ' בשם חסדי דוד ופשוט

¹⁵ כאן אין ס"ס רק ספק א' לכן מפריש לעצמו להפקיע איסורו

¹⁶ תוספתא ספ"ק דבכורות

¹⁷ דרך אמונה שם קמא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר לעיל דף ד: ששה שפדו בו פטר¹⁸ חמור והחזירו הכהן לישראל, או נתנו לאדם אחר, יכול לפדות בו שוב¹⁹, ואדרבא מצוה שיפדו בו שוב פטר חמור אחר, שכיון שנעשתה בו מצוה אחת טוב שיעשו בו מצוות נוספות. וי"א²⁰ שבשפדה ספק פטר חמור למרות שלא נתנו לכהן, שהרי המוציא מחבירו עליו הראיה²¹ וכנ"ל. יכול לפדות בו חמורים הרבה.

שה שהפרישו לפדיון פטר חמור, אם מת ביד בעלים קודם שיבוא ליד כהן נהנה בו הכהן אף על פי שלא הגיע לידו מחיים²².

דף ט:

ה. חציצה מיהא איכא ... מין במינו אינו חוצץ

אין הנקבה חוצצת ברחם דמין במינו אינו חוצץ וה"ה ב' זכרים וא' מהן נדמה או נמכר אזנו לגוי²³, ולפיכך יצא זכר ראשון הרי זה בכור ודאי ובספק מי יצא ראשון כבר התבאר לעיל.

ו. פטר חמור אסור בהנאה

כבר התבאר במסכת קידושין דף נז: כל אדם מישראל²⁴ שיש לו חמורה שבכרה פודה בשה מן הכבשים או מן העיזים בין זכר בין נקבה בין תם בין

¹⁸ רמ"א ולבוש שצא ה, דומה למצוות כמו הדם שנעשה בו מצוה, ולקחתם לכם ביום הראשון ענף עץ עבות מצוה לברך עליו במוצאי שבת על בשמים, כמבואר בשו"ע (או"ח סימן רצ"ד), או על מצות עירוב שכבר נעשה בו עירוב יעשה בו לחם משנה כמבואר בשו"ע (סימן שצ"ד ס"ב), ולא גרע ממצוות ראשית הגז שכתב המכתבי תורה (סימן מג הו"ד בשו"ת בצל החכמה ח"ג סימן סח) שיעשה ממנו ציצית, ועוד כתב שם שחטים שהפרישו מהם תרו"מ יעשה בהם מצוה אחרית, יעו"ש. ועוד יעוין במעבר יבוק (שפתי רננות סוף פרק כב) שכתב שזה דבר טוב שהכהן יקנה דברי מצוה כגון סעודת שבת בכסף שמקבל לפדיון הבן. חשוקי חמד כאן.

¹⁹ כמו שפירש"י הכא והר"ב במשנה ולדעת ר"ת גם אם לא יצא תחת יד הישראל ועדיין לא נתנו לכהן יכול לפדות בו כמה ספק פטרי חמורים. ועיין מהרי"ט אלגזי (אות ח' סק"ג) הוכיח שרש"י פליג על ר"ת וס"ל דשה אחד אינו יכול לפדות כמה ספק פטרי חמורים ועיין שערי יושר (ש"ה פ"ז) ובקהלות יעקב (סי' ג')

²⁰ תוס' דף ד בשם ר"ת, וברמ"א שם הביאו בסתם ולא כתבו בלשון י"א וצ"ע אי משום דס"ל דלא פליגי או דפסק אף כר"ת

²¹ עיין תפא"י במשנה אות כח

²² דמעידנא דאפרשיה ברשותא דכהן קאי. ר"ב במשנה

²³ חזו"א בכורות סי' י"ז סק"א

²⁴ שו"ע ונו"כ שם שצא א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

בעל מום בין גדול בין קטן. ולאחר שיפדנו, הוא חולין גמורין ומותר בגיזה ועבודה כשאר חולין, והכהן יעשה גם כן בשה, כמו בשאר חולין.

פטר חמור²⁵ קודם שיפדה אסור בהנאה, ואסור לעבוד בו ולגזוזו כדי ליהנות בשערו, אבל אם היה שערו מסובך, או שיש לו מכה במקום השער, מותר לגזוזו להנאתו, שלא יצטער באותו הצמר²⁶, והשער אסור בהנאה ויקבר.

וכל זמן שלא נפדה²⁷ כממון הקדש הוא²⁸, ואסור בהנאה, אלא שאמרה התורה שיוכל לפדותו בשה אפילו השה אינו שוה אלא דינר והחמור שוה אפילו עשרה שקלים.

לפיכך יכול בעליו למוכרו²⁹ קודם שיפדנו, ובלבד שיודיע ללוקח שהוא פטר חמור והוא יפדנו, אף על פי שהלוקח לא יפדנו אלא בשה כל שהוא, וזה מוכרו בשויו בדמים מרובים, חוץ מכדי דמי השה של כל שהוא, שצריך לפדותו בו, אפילו הכי כל מה ששוה יתר על שוה כל שהוא³⁰, מותר בהנאה.

אבל אם מכרו בשויו ולא הודיע ללוקח שהוא פטר חמור, הרי הלוקח לא יפדנו והדמים כולם³¹ אסורים בהנאה.

ואם לא פדה ונתן פטר החמור בעצמו לכהן לא יצא בכך ידי פדייה, שהתורה לא זכתה לכהן אלא השה של פדיון ולא הפטר חמור עצמו, לפיכך אם נתנו לכהן קודם פדייה גם הכהן אסור להשתמש בו עד שיפריש עליו שוה ויפדהו בו ויקח השה לעצמו או יערפנו לחמור ויקברנו³².

א. פריק ליה בשילקי בשויו

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ט

²⁶ הרא"ש נתן טעם שלא נאסרה בו גיזה אלא בתורת הנאה אבל בלאו דלא תגזו ליתא כיון דלית ביה קדושת דמים וגרע נמי משאר קדושת דמים דפדיונן קודש וזה פדיונו חולין. מ"ז שם ט

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ח

²⁸ כיון שיש להקדש שיעבוד עליו לפחות עד כדי פדיון של שוה כל שהוא

²⁹ רמ"א שם

³⁰ משמע שדמי השה אסורים ועיי' מ"ז ח שעשה בזה מחלוקת הטור והב"י ומסקנתו כיון שבשעה שמוכר לו הפטר חמור ומודיעו ודאי שניהם לא נתכוונו על מה שאסור בו רק על ההיתר ואם כן כל מה שקוצין בעדו בשעת המכירה לא נתכוין אלא שיתן לו סך ההוא בעד ההיתר דהיינו מה ששוה אחר שיתן שוה לכהן ואף על פי שבשוק אינו שוה כן מכל מקום זה לא נתכוין אלא דוקא בסך זה.

³¹ אפי' מה ששוה יותר על השה דכיון שלא הודיע ללוקח שהוא פטר חמור לא יפדנו וכולו אסור. ש"ך שם ה
³² והכהנים חשודים על דבר זה שלא יעשוהו, מפני שאומרים מה אני צריך להפריש עליו מלה כיון שהוא לעצמי, לפיכך אסור לישראל לתת לכהן פטר חמור אלא אם כן פדה הכהן החמור בפניו או יערפנו בפניו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

אמרו חז"ל³³ מה שאמרה תורה (שמות יג פסוק יג, לד פסוק כ) תפדה בשה לאו דוקא הוא³⁴, ומה שאמרה תורה שיפדנו בשה לא אמרה אלא להקל עליו, שאם יש לו שם אפילו אינו שוה אלא דינר או שוה פרוטה פודה עליו³⁵ אפילו פטר חמור ששוה עשרה סלעים, אבל אם אין לו שם פודהו בכסף, בשוה כסף ובכל דבר³⁶, אלא שצריך לפדותו³⁷ בשיווי³⁸, ונותן דמיו של החמור לכהן. ומברך על פדיונו³⁹.

אם פדה בפחות משווי אין פדיו⁴⁰, ואם פדה ביותר משווי א"צ ליתן המותר לכהן⁴¹. אבל אם פדה בשה ששוה יותר מהחמור הכל לכהן ואם אמר בפירוש שאין פודה אלא בשווי ויחזיר לו המותר צריך להחזיר, ואפשר דמותר גם לכתחלה לעשות כן⁴².

אולם אם⁴³ פדה בשה ומשייר מקצת מהשה אין פדוי, ודוקא דבר הניתר עמו בשחיטה ולא קרניה וגיוותיה. ואם שייר עוברת יש דעות בזה⁴⁴.

ת. והרי מעשר שהקפידה עליו תורה בכסף צורי ... במזיד קידש

³³ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה יא, שו"ע ונו"כ שבא ה

³⁴ דאי דוקא הוא הוה ליה פדיון פטר חמור מפרדיון הקדש שהוא בכל דבר, וזה אין סברא לומר כן

³⁵ ואם פדה בשה ומשייר מקצת אין פדוי ודוקא דבר הניתר עמו בשחיטה ולא קרניה וגיוותיה. ואם שייר עוברת יש דעות בזה וברי"ט אלגזי מסופק אם יכול לפדות בעובר

³⁶ וצ"ע אם אפשר לפדות בעבדים ושטרות וקרקעות שהקדש אין נפדה בהן מנ"ח מצוה כ"ב ועי' ביפ"ח ע' י"ז אם אפשר לפדות בבאנקאטי"ן דהיינו שטרות כסף אבל במעות בודאי אפשר לפדות.

³⁷ ויש להסתפק אם צריך שומת ג' כדין הקדש אבל א"צ העמדה והערכה ולא להוסיף חומש. חזו"א בכורות סי' י"ז סקי"ג

³⁸ ובב"י כתב דלפ"ד רבנו דוקא אם אין לו שם אבל אם יש לו שם אין לפדותו בשווי ובדיעבד בודאי מהני אבל דעת הטור דגם לכתחלה יכול לפדותו בשווי אפי' יש לו שם וכ"נ מדברי הרא"ש בסוף בכורות ורבנו ירוחם ג"כ ח"ב לא העתיקו אם אין לו שם

³⁹ רא"ש סי' י"ד וכ"כ רבנו ירוחם

⁴⁰ ולא אמרי' כאן כמו בהקדש דשוה מנה שחיללו על ש"פ מחולל ואין הכהן יכול לומר לדידי שוה לי. חזו"א בכורות סי' י"ז סק"ה י"ג והביא ראיות לזה ודלא כמנ"ח ועוד אחרונים ומש"כ בתוס' רי"ד קדושין ג"ח א' דמהני קאי אהקדש ולא על פט"ח ע"ש ויל"ע אם פדוי עכ"פ חציו וישלים וגבי פדה"ב מצינו שיכול ליתן לי' כהנים בזאח"ז וצ"ע. צה"ל קנג

⁴¹ מנ"ח מצוה כ"ב אולם צ"ע שאם החמור שוה פחות מנ' זוז יתן ג' זוז אלמא שיכול ליתן יותר מדמיה ושמא התם תקנת חכמים היא וצ"ע. צה"ל קנג

⁴² דרך אמונה שם עה

⁴³ מנ"ח שם

⁴⁴ וברי"ט אלגזי מסופק אם יכול לפדות בעובר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר במסכת קידושין דף נב: שמע"ש ממון גבוה⁴⁵ הוא⁴⁶, שנאמר (ויקרא כז פסוק ל) 'לה' הוא, בין בירושלים ובין חוץ לירושלים⁴⁷. לפיכך אינו נקנה במתנה, שאינו שלו ונשאר ברשות הראשון⁴⁸, אך השני יכול לאכלו כיון שנתן לו הראשון רשות, אבל אם פודהו השני אינו מוסיף חומש, שהמע"ש נשאר של הראשון, אא"כ נתן לו המבול⁴⁹, והמקבל מפריש המעשר⁵⁰.

ואין מקדשין בו את האשה, ואם קידשה בו אינה מקודשת בין בשוגג בין במזיד. לפי שאין לו לעשות בו שאר חפציו, עד שיתחלל⁵¹.

ואין מוכרין אותו ואפי' במע"ש דרבנן ואפי' לקנות בהן ס"ת, ואפי' על דעת שהלוקח יעלהו לירושלים ויאכלהו שם כדינו⁵², אפ"ה אסור⁵³, וגם בדיעבד לא חל המכירה

⁴⁵ ומ"מ דעת רבנו (בפ"ו מביכורים ה"ד) דעיסה של מע"ש חייבת בחלה וכן יוצאין ידי מצה במע"ש וידי אתרוג במע"ש כמ"כ רבנו בפ"ו מחמץ ה"ח ובפ"ח מלולב ה"ב אף על גב דבעי שלכם דכיון דיש לו זכות לאכלו מקרי שלכם לענין זה ויש חולקין בכל אלו. וכן מערבין במעשר שני בירושלים כמ"כ רבנו בפ"א מעירובין ה"ט וכן בהמת מע"ש בירושלים חייבת בבכורה כמ"כ רבנו בפ"ה מבכורות ה"ט וכ"ז מטעם הנ"ל. דרך אמונה שם קמב

⁴⁶ ומ"מ זכות האכילה שייך לו ואסור לשום א' ליטלו ממנו שזה שלו לענין אכילה ולכן מוסיף עליו חומש כשפודהו דנחשב בעליו וכן מורישו לבניו מה"ט וזכות האכילה דוקא לבניו כדמשמע לקמן רפ"ה כתי' שני של הראב"ד בתו"כ בחקתי פ"ח ה"י וכ"כ הר"ש משנץ שם ובתי' הראשון בראב"ד שם כתב שא"א להורישו ואין היורש מוסיף חומש אבל רוב הראשונים דעתם כרבנו

⁴⁷ ועי' שעה"מ בפ"ו מחמץ ה"ח

⁴⁸ ר"י קורקום ואו"ש וכן מוכח בירו' ריש מע"ש דקבעי לאוקמי מתני' כר"מ ואפ"ה תנן נותנין מתנה ובה מיושב מה שנתקשה בזה בתוס' אנשי שם ריש מע"ש ובמשנה ראשונה ועי' בשנו"א פ"ד דמע"ש סוף מ"ג.

⁴⁹ ועיין בכסף משנה בשם ר"י קורקום וכ"ה בשיטה לא נודע למי ובתוס' ר"י הזקן קדושין נ"ד ב' ובמאירי שם שאף על גב דרבנו פסק לעיל פ"ב ה"י ובכמה מקומות דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי כאן אין שייך לומר דנעשה ממון גבוה לפני שהורמו כיון דעדיין אין אסורין חוץ לירושלים ואין עליהן קדושת מע"ש. ושיטת רש"י דכיון דקי"ל כמי שהורמו א"א לתת במתנה אפי' בטבלו אא"כ נתן לו קודם מירוח. כמבואר בעה"ש.

⁵⁰ דכיון שנתן לו בטבלו זכה בו ויכול להפריש המעשרות ואז יהא המע"ש שלו שיצטרך להוסיף עליו חומש כשיפדנו

⁵¹ רמב"ם הלכות אישות פרק ה הלכה ד

⁵² ר"ש ורא"ש ור"י בן מ"צ ועי' בתוס' חדשים

⁵³ מפני שכתוב קדושה במע"ש וזה בזיון המע"ש למכרו ירו' ואף דקי"ל כר"מ מ"מ צריך טעם זה דאל"כ לא הי' איסור בדבר אלא שלא חל המכירה ועי' בתוס' ר"י מפריש ע"ז ס"ב ב' שב' דהא דאין מוכרין ואין ממשכנין אינו אלא מדרבנן משום זלזול אך אפשר שהוא מיירי רק לפי ר' יהודא דממון הדיוט הוא וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה שם קצח

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דהוי ממון גבוה⁵⁴. ואין ממשכנין אותו⁵⁵ ואין מחליפין אותו⁵⁶, ואין מרהינין אותו כלומר שמלוה עליו.

אין נ"מ בין פירות מע"ש לבין מעות מע"ש⁵⁷, או לקוח בכסף מע"ש, וכן החומש שמוסיף כשפודה ממון גבוה הוא.

וי"א⁵⁸ שמע"ש ממון הדיוט הוא ואפשר לקדש בו אשה וליתנו במתנה.

ט. שביעית דפדיונה מותר והיא אסורה שביעית נמי פדיונה אסור דאמר מר האחרון אחרון אסור

כבר התבאר במסכת סוכה דף מ: ובמסכת קידושין דף נח. ובע"ז דף נד: שחומר בשביעית מבהקדש⁵⁹, שהפודה את ההקדש יצא הקדש לחולין ויתפשו הדמים תחתיו, והשביעית אינה כן, אלא המוכר פירות שביעית יתפשו הדמים⁶⁰ ויעשו כפירות שביעית, והפירות עצמן לא נתחללו ונעשו כפירות שאר שנים, אלא נשארים בקדושתם, שנאמר בה (ויקרא כה פסוק יב) תהיה בהוייתה תהא לעולם, ולפי שנקראת קדש (שם) תופשת דמיה, נמצאת אומר האחרון נתפש בשביעית, והפרי עצמו הוא כמו שהיה.

המעות או הפירות שנתפסו בקדושת שביעית ומקבל דין אותן הפירות שמכר.

⁵⁴ ואין נ"מ בין בירושלים לחוץ לירושלים ובין מוכר בשווי למוכר בפחות משווי וכ"ז דוקא במוכרו שישאר המע"ש בקדושתו אבל אם מוכרו שיתחלל הקדושה על המעות שיקבל מותר למוכרו חוץ לירושלים [וסתם מכירה הוא שיתחלל עד שיאמר בפירוש שאין רוצה שיתחלל]. דרך אמונה שם קנ
⁵⁵ בין מדעתו ובין בע"כ כמו שיתבאר בסמוך הי"ח ובין בשעת הלואתו ובין שלא בשעת הלואתו והמעם מפני שבתוב במע"ש ברכה ואין זו ברכה שיצטרך לתתו למשכון

⁵⁶ דהוי ג"כ כמכירה וג"ז דוקא באופן שישאר המע"ש בקדושתו אבל אם רוצה שיתחלל על המין השני [להסוברים דאפשר לחלל פירות על פירות] מותר

⁵⁷ מנ"ח מצוה תע"ג כדמוכח לקמן פ"ז הי"ט וכן מבואר בר"י קורקוס דלא כצל"ח בפסחים ז' א' שנסתפק בזה ישועות מלכו נור ארי' יהודא סי' י"ג

⁵⁸ רשב"א ב"ק ס"ז א' וב"נ בתוס' רי"ד שם

⁵⁹ רמב"ם שם ודרך אמונה שם הלכה ו

⁶⁰ ויש להסתפק אם פחות מש"פ נתפס בקדושת שביעית ובפנ"י הוכיח מהתוס' בסוכה שהמוכר פירות שביעית אף שלאכילה אין שוין כ"כ רק בעבור המצוה כמו אתרוג כל הדמים נתפסין בקדו"ש והפנ"י פקפק ע"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

ולכן אם החליף יין שביעית בשמן חולין, אין מדליקין בשמן ואין סכין בו כמו שאין מדליקין וסכין ביין. וכן אם החליף שמן שביעית ביין חולין אין מדליקין וסכין ביין שאסור להדליק ולסוך ביין אף שבא מכח שמן. ואם החליף אוכלי אדם באוכלי בהמה, אין עושין מהן רפאזה כמו אוכלי אדם כנ"ל.

ואפשר⁶¹ שאם מכר ספיחין איסור ספיחין חל גם על הדמים, ואף אם אין לו זכיה בספיחין מ"מ אם מכר נתפסין הדמים.

דעת מהרי"ט⁶² דאע"ג דיש קדושת שביעית בפירות גוי מ"מ אם הגוי מכר פירות שביעית אין הדמים נתפסין בקדושה ודעת הרש"ס⁶³ שנתפסין. ובחזו"א⁶⁴ מסופק בזה, אבל גוי שמכר לגוי בודאי אין הדמים נתפסין.

ישראל שלקח מגוי פירותיו של הגוי אין הדמים נתפסין אבל אם קונה פירות גוי אצל ישראל הדמים נתפסין, וסתם מטבעות אין חוששין להם שמא הן דמי שביעית שהולכין אחר הרוב.

כיצד נתפס – לקח בפירות שביעית או בדמיהן⁶⁵ בשר או ביצים או שאר מאכלים⁶⁶. נעשה הבשר כאותן הפירות ואוכלו בפירות שביעית, וצריך לבער אותן בשעת ביעור השביעית, כשיגיע זמן הביעור של אותן הפירות שמכר.

לקח באותו בשר או בדמיו כלומר שמכר הבשר ונטל מעות ובהמעות לקח דגים, יצא הבשר ונתפשו הדגים, בקדושת שביעית של הבשר ודינן כמותן. לקח בדגים או בדמיהן שמן, יצאו דגים ונתפש שמן, לקח בשמן או בדמיו דבש יצא שמן ונתפש דבש, וצריך לבער הפירות הראשונות עם הדבש האחרון, כדרך שמבערין פירות שביעית, בזמן הביעור של הפירות הראשונים וכן אפי' עד אלף ואין עושין משניהם רפואה ולא מפסידין אותן כשאר פירות שביעית. אפי' באופן שהפירות השניים היו מותרין בזה, כגון

⁶¹ חזו"א שם סי' י' סק"ז

⁶² ח"א סי' מ"ג

⁶³ רבינו שלמה סירליאו ועיין חזו"א שביעית סי' כ"ה סק"ד וכ"ד השל"ה בשער האותיות

⁶⁴ סי' י' סק"ד

⁶⁵ שאם מכר הפירות במעות נתפסין המעות בקדושת הפירות וכשקנה מהן בשר נעשה הבשר בקדושת הפירות ויצאו המעות לחולין

⁶⁶ אבל דבר שאינו מאכל כגון כלי וכיו"ב אסור לקנות מדמי שביעית חוץ ממעות שיכול לחלל עליהן וכנ"ל דמעות הוי כפירות כיון שקונין בהן כל דבר. ירו' פאה פ"ז ה"ז וכ"כ בחזו"א סי' כ"ו בסדר השביעית אות ו' עי' חזו"א סי' י"ג סק"ג וסי' י"ד סק"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

החליף יין בשמן, אין מדליקין בהשמן כיון שאצל היין נחשב זה להפסד, מקבל השמן דין היין.

י. ומודה ר' שמעון לאחר עריפה שהוא אסור מאי טעמא גמר עריפה עריפה מעגלה ערופה

פטר חמור⁶⁷ שמת קודם פדיון, או שערפו יקבר, מפני שהוא אסור בהנאה אף לאחר עריפה, הואיל ולא נפדה⁶⁸. דילפי' עריפה עריפה מעגלה ערופה שאסור בהנאה⁶⁹. ואסור להאכילו לכלב.

חמורה מבכרת⁷⁰ שהפילה נפל ג"כ אסור בהנאה ויקבר אך אם אין ניכר אם זכר או נקבה א"צ לקוברו ומותר בהנאה.

יא. הערלה וכלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב כולן מטמאין טומאת אוכלין

⁶⁷ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה ד, שו"ע ונו"כ שבא ח
⁶⁸ משמע שעיקר מצותו פדיה ולהכי לא חשיב נעשה מצותו וממילא אסור בהנאה. ועיין (בת שו' נו"ב חיו"ד סי' פ"ד) שב' ליישב מה שהקשה הראב"ד על זה דהרי קי"ל שאין איסורי הנאה תופסים דמיהם רק ע"ז ושביעית וכתב דע"כ לא אמרו כלל זה אלא באיסורי הנאה שאין להם תקנה אבל פטר חמור יש לו תקנה שאחר הפדיון הותר בהנאה וגם מה שהפ"ח עצמו אסור בהנאה הוא שלא להפסיד הכהן לכך גם אם מכרו הדמים אסורים מהאי טעמא שהרי בידו לפדותו וכתב דלפ"ז לא אמרינן דדמיו אסורין כי אם קודם עריפה אבל לאחר עריפה דמיו מותרין ע"ש ועיין (בת שו"ב רבינו עקיבא איגר סימן ק"ס) מ"ש בזה.
⁶⁹ ולא תימא עריפה מתרת כמו פדיה, כדלהלן י:
⁷⁰ דרך אמונה יט מרבנו כרשות לעיל ג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר במסכת מנחות דף קא. שהערלה, וכלאי הכרם⁷¹, ושור הנסקל שנשחט⁷², ועגלה ערופה בין שנשחטה בין שנערפה⁷³, וציפורי מצורע, ופטר חמור⁷⁴, ובשר בחלב, ובשר פרה אדומה, והפיגול, והנותר⁷⁵, אף ע"פ שכל אלו אסורין בהנאה, כולן מתממאין⁷⁶ טומאת אוכלין.

⁷¹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה כה

⁷² כלומר דאי נסקל מטמא טומאה חמורה דנבילה היא. כס"מ שם.

⁷³ ועריפת העגלה מטהרת אותה כמו שחיטה כדאמרין בס"פ חטאת העוף (דף ע' ע"ב) מדא"ר ינאי כפרה כתיב בה כקדשים וכי היכי דמליקת קדשים מטהרת מידי נבילה גם עריפת העגלה כן ובמקום שחיטה עומדת וכ"כ רבינו בפ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה. כס"מ שם

⁷⁴ ופטר חמור פירש"י בפרק קמא דבכורות שנשחט ועדיין מרפסם שלא ירד לטומאת נבילה אבל אם נגע בו שרץ מטמא טומאת אוכלין שאם חזר ונגע באוכלים אחרים מטמאים אף על פי שמרפסם כדאמרין בפרק העור והרוטב. כס"מ שם.

⁷⁵ והנה בכל הני ענינים דאמר כל העומד לפדות, כל העומד לזרוק, הוא במילי שהן מענינים דתיים, כפרה שאינה ראויה להאכל מצד הדת, וכנותר, או לענין אשם תלוי, ובחולין (פה, א) וב"ק (עא, א) לענין שחיטה שאינה ראויה, אבל לענין טומאת אוכלים, הגם דהטומאה ענין דתי, אבל הוא תלי אס' הוי אוכל, ואיך יעשה אותו מה דעומד לשרוף לאפוקי מתורת אוכל ולשייך בעפרא בעלמא, ודוקא דהדבר שמפקיע אותם מאוכל הוא ענין דתי, ע"ז מועיל כל העומד לזרוק, כל העומד לפדות, אבל באמת הקושיא כך, דלר' שמעון מה שאסור להאכילו לאחרים מפקיעו מתורת אוכל, וכאן בנותר ופרה הרי אינן ראויין להאכילין לאחרים. ואינן נחשבים אוכל לר"ש, אך מה דמטמאין טומאת אוכלין הוא משום שהיה לו שעת הכושר ובזמן העבר חלה עליהן תורת אוכל להאכילין לאחרים, פרה קודם זריקה, ונותר קודם שנעשה נותר, א"כ עד שאתה מביט על זמן העבר תביט על זמן העתיד לר"ש דסבר כל העומד לזרוק כו', וא"כ הוי עפרא בעלמא, ובהוה ודאי אינו אוכל, שאין ראוי להאכילו לאחרים ואין לו תורת אוכל לר"ש, דסבר דמה שהוא ענין דתי מפקיעו מחשיבות אוכלין, והבן. או"ש שם.

⁷⁶ בשער אפרים שאלה ל"ח האריך בנו של הרב דמשו"ה כתב רבנו מתממאין דלטומאת עצמן א"צ שיעור משא"כ לטמא אחרים דבעינן כביצה כתותי מכתית שיעורא כמ"ש התוס' סוטה דף כ"ה ד"ה לאו כגבוי דמי עיין שם. ודבריו תמוהין דלמאי הלכתא מתממאין דבלא זה אסורין בהנאה וחולין טמאין מותרין באכילה ובהכרח אהני לן דמתממאין שיטמאו אחרים והדרא קושיית התוס' דכתותי מכתית שיעורא (גם בלא"ה בהכרח פי' הברייתא מתממאין דקמ"ל דחשיב אוכל אף על גב דאסור בהנאה לאפוקי מדר' שמעון) וליישב קושיית התוס' י"ל כיון דטומאת אוכלין לטמא אחרים מדברי סופרים דאין אוכל מטמא אוכל דבר תורה (ומשקה איכא למ"ד אין לה טומאה כל עיקר דבר תורה) לא שייך מכתית שיעורא דאע"ג דמכתית השיעור דבר תורה מטמא אחרים מד"ס עיין מ"ש חלק א' פי"ח מהל' שבת הכ"ז. מרכה"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

